

Bibliografie

Baatz, D., *Die römische Limes. Archäologische Ausflüge zwischen Rhein und Donau*, Berlin, 2000.

Bogdan-Cătănciu, I., *Evolution of the System of the Defence Works in Roman Dacia*, BAR IS 116, Oxford, 1981.

Breeze, D., *The Frontiers of Imperial Rome*, 2011.

Gudea, N., *Der dakische limes. Materialien zu seiner geschichte*. JRGZ 44, 1997, 1-113.

Marcu, F., *Organizarea internă a castrilor din Dacia*, Cluj-Napoca, 2009.

13

est de la Roșia Montană prin Defileul Arieșului, îndreptându-se din nou înspre nord, undeva la vest de castrul legionar de la Turda, pe limita estică a M-ților Trascăului și Gilăului, apoi de la Gilău la Bologa.

3 Bologa-Porolissum – de-a lungul ramificației nordice a Munților Apuseni, pe culmile Meseșului, care separă Bazinul Transilvaniei de Câmpia Pannonică, cu altitudini maxime de 1000 m. Avem de-a face cu un *limes* complex: turnuri, val, zid, castru, fortificații de mai mici dimensiuni **IMAGINEA 13**.

4 Porolissum-Livezile – în cea mai mare parte cuprinde Platforma Someșeană, cu un sistem de graniță asemănător cu cel anterior, cu turnuri semnalate pe culmile dealurilor mai joase și castru în văi **IMAGINEA 14**.

5 Livezile-Brețcu (Olt) – graniță de-a lungul Depresiunii Colinare a Transilvaniei – castru, turnuri, într-o singură zonă fiind semnalat un val de pământ (Câmpu Cetății, la 10 km est de castrul de la Călugăreni și 11 km nord de Sărățeni).

15

14

6 Linia Oltului supravegheată în general de fortificații de mai mici dimensiuni **IMAGINEA 15**.

7 Limesul Transalutan – un *limes* propriu-zis similar cu cel din *Britannia* și *Germania* – linie artificială din val de pământ supravegheată de castru mici și mijlocii **IMAGINEA 15**.

Restul fortificațiilor romane de pe teritoriul României, în special, cele de pe linia Dunării, din vestul și nordul Dobrogei, aparțin unei alte provincii, așa cum s-a pomenit mai sus.

Granița romană din România avea rolul, ca și în alte părți, de a controla mișcarea populațiilor, în scopuri administrative și economice, nu avea un rol defensiv militar în esență, fiind doar o barieră psihologică. Pentru orice armată serioasă așa-zisele frontiere romane erau foarte ușor de penetrat, dar rareori cineva s-a încumetat să o facă cu violență. ●

ORGANIZAREA ARMATEI ROMANE

Legiunea republicană, a secolului II a.Chr., are trei contingente de infanterie grea, unul de infanterie ușoară și unul de cavalerie. Cele trei de infanterie grea sunt hastati, principes și triarii, dintre care primele două au câte 1200 de oameni, iar al treilea doar 600. Infanteria ușoară sunt velites, în număr de 1200 **IMAGINEA 1**.

C. Marius (157-86 a.Chr.) a fondat armata romană formată din profesioniști, pe parcursul războaielor purtate de el. A exclus manipulu ca subunitate tactică a legiunii, înlocuindu-l cu cohorta. A introdus uniformitatea armamentului, modificând chiar și structura *pilum*-ului, pentru folosirea sa optimă, și a suprimat toate stindardele-totemuri animalice, păstrând și accentuând doar *aquila*. A dispărut cavaleria privilegiată și distincțiile între *hastati*, *principes*, *trarii* și *velites*, unitatea de bază nu mai este *manipulus*, ci cele 10 cohorte a câte 600 de oameni, rezultând legiunea de 6000. Efectivele variau în funcție de situație (pace, război), necesități, sau mode.

Augustus a reformat magistral armata romană. A scos-o din Italia și a trimis-o la frontierele imperiului. Această armată îi jura credință și primea banii de la el. A creat un sistem de cariere senatoriale

și ecevestre care a dat roade, s-a preocupat de guvernarea competentă a provinciilor. A normat unitățile militare, în special cele auxiliare, precum și componența și organizarea lor. Erau 25 de legiuni active în anul 14 a. Chr., totalizând probabil 140000 de oameni, cu un număr apropiat de auxiliari. Augustus a împărțit trupele pe provincii pentru a-i servi scopurilor expansioniste sau pentru a pacifica zone recent cucerite. Inițial, armata era campată în castru de marș, de iarnă sau de vară, de obicei câte două legiuni și auxiliari. Ulterior, pe parcursul secolului I, fiecare legiune sau trupă auxiliară va dobândi propriul castru permanent. La un moment dat, în cursul secolului I p. Chr., a fost introdusă cohorta dublă în legiune. Nu știm exact când, dar aflăm din izvoarele literare și din mai multe liste de lăsări la vatră. În ceea ce privește problema numărului de centurii și centurioni din prima cohortă legionară, dovezile sunt contradictorii. Majoritatea barăcilor primei cohorte indică cinci sedii de centurioni. Dovezile epigrafice nu sunt edificatoare, oferind uneori cinci, alteori șapte centurioni pentru prima cohortă. Cea mai probabilă configurație a primei cohorte este aceea cu șase centurii duble, dar doar cu cinci centurioni, primul fiind însărcinat cu comanda a celor două centurii de *pili*.

AUTOR:
George Cupcea

Cercetător – Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Cohors	X	VIII	VIII	VII	VI	V	III	III	II	I	
velites	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
manipulus	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
centuria	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
posterior prior	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
60	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
hastati	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
principes	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
60	[Bar chart showing 1200 soldiers across all cohorts]										1200 soldați
1	60	[Bar chart showing 600 soldiers across cohorts I-IX]									600 soldați
triarri	[Bar chart showing 600 soldiers across all cohorts]										600 soldați
											primus pilus

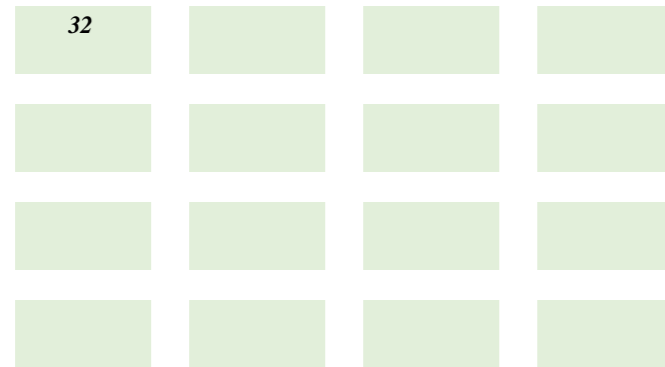
Alături de infanterie, legiunea mai avea și un contingent de cavalerie. Prezența, organizarea și efectivele acestuia au fost, de asemenea, elemente de contradicție între surse. Domaszevski a avansat ipoteza că această cavalerie legionară a fost introdusă de Augustus, a fost desființată de Vespasian, și a fost reintrodusă de Traian, însă există atestări de *equites legionis* și în timpul lui Domitian. Același autor a conștientizat că nu avea o organizare proprie, în cadrul legiunii, ci se integrează în centuriile normale, susținut fiind ulterior și de Breeze. Cavaleria legionară este atestată atât de sursele literare, cât și de cele epigrafice. Josephus Flavius spune că orice legiune are atașați 120 de călăreți, dar nu spune cum erau organizați. S-a avansat teoria că, în secolul I p. Chr., legiunea avea o cavalerie adiacentă de 120 de unități, dar se poate să fi fost doar cazul legiunilor din Iudaea, în anii 60. Aceștia nu formau entități separate, ci erau integrați în centuriile. S-a spus că acești cavaleri aveau pregătire și atribuții superioare pedestrașilor, fapt ce este totuși puțin probabil, pentru că specificul legiunii este infanteria grea.

ARME ȘI ORDINEA DE BĂTAIE

Cele trei linii de bătaie normale în timpul Republicii supraviețuiesc Principatului doar că poziția lor pe câmpul de luptă se schimbă, în sensul că *pili* trec în față (spre deosebire de *triarri* – în spate) și sunt la fel de mulți ca celelalte două linii, deși în vechime erau doar jumătate **IMAGINEA 2**. Încă de la Caesar, *pili* conduc atacul. În secolul III a.Chr., când se formează vexilațiile, se avea grijă la componența lor, pentru a primi centurii din toate categoriile, ceea ce este observabil și la formarea noilor legiuni *Parthicae*. O specializare a armamentului pe parcursul Principatului este evidentă, întrebarea este dacă acești specialiști erau grupați pe centurii sau nu. După exemplul *equites legionis*, care nu au propriile lor centurii, s-ar putea extrapola, dar aceștia sunt mai puțini și mai degrabă gărzi. Pe deasupra, *signa centuriae* domină, ceea ce indică rolul absolut vital al acestei subunități. Odată cu preluarea rolului *signa* de către *vexilla*, nu era obligatorie și schimbarea tacticii pe centurii. Pe tot parcursul existenței sale, legiunea a avut și o echipă de artilerie, dotată cu *ballistae* și *catapultae* **IMAGINEA 3**.

Cohors	X	VIII	VIII	VII	VI	V	III	III	II	I	
centuria	[Bar chart showing 480 soldiers across cohorts X-IX]										480 soldați
posterior prior	[Bar chart showing 480 soldiers across cohorts X-IX]										480 soldați
80	[Bar chart showing 480 soldiers across cohorts X-IX]										480 soldați
pili	[Bar chart showing 480 soldiers across cohorts X-IX]										480 soldați
principes	[Bar chart showing 480 soldiers across cohorts X-IX]										480 soldați
hastati	[Bar chart showing 480 soldiers across cohorts X-IX]										480 soldați
2	[Bar chart showing 960 soldiers across cohorts I-IX]										960 soldați
											320 primus pilus
											160 I princeps posterior princeps
											I hastatus posterior hastatus

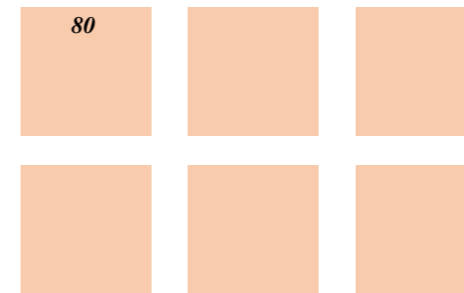
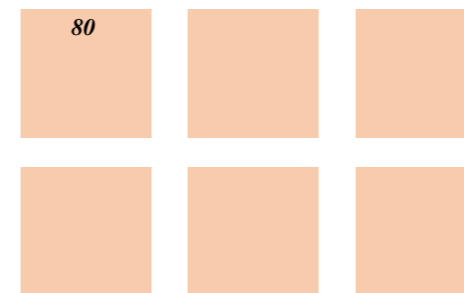
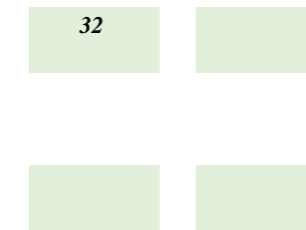
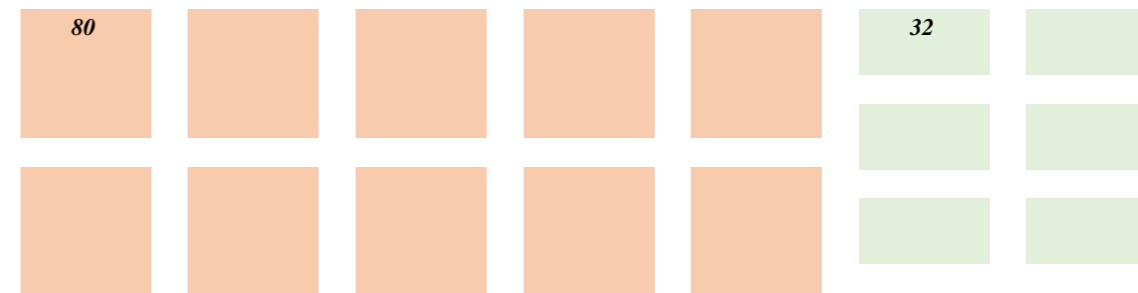
quingenaria - 512 călăreți**turma****milliaria - 768 călăreți****turma****TRUPELE AUXILIARE**

Cavaleria romană auxiliară apare sub două forme regulate: *ala* și *cohors equitata*, și sub mai multe înfățișări considerate neregulate: *numeri*, *exploratores*, *veredarii*, *equites singulares*. Permanentizarea și normarea trupelor auxiliare, precum și a serviciului obligatoriu de lungă durată, sunt realizate de către Augustus. *Ala* denumea, în epoca republicană, cele două diviziuni ale armatelor recrutate dintre aliați, care erau dispuse pe cele două flancuri, unde, ulterior, vor sta cavaleriile, sens care a rămas până la sfârșitul Republicii. În timpul lui Augustus, se pare că *alae*-le au fost comandate de *primipilares*, deși câteva pot fi atribuite ofițerilor de rang senatorial.

Pentru mărirea unităților auxiliare ne referim inițial la Hyginus. El spunea că atât *alae*-le, cât și cohortele erau de două feluri: *quingenariae* și *milliariae*, adică cu nominalul de 500 și 1000 de

oameni. Cea de 500 a fost preferată în secolul I, iar cea de 1000 începând cu Traian. Hyginus, spune că *ala quingenaria* era împărțită în 16 *turmae*, fapt confirmat și de inscripții, iar *ala milliaria* în 24, dar nu ne spune numărul de călăreți. Pe de altă parte, Vegetius completează această lipsă, oferind cifra de 32 de călăreți pe *turma*, pentru o *ala quingenaria*. Arrian, guvernator al Cappadociei în timpul lui Hadrian, menționează că *ala* are 512 călăreți, ceea ce ar indica cifra de 32 de călăreți pe *turma*. Astfel, rămân puține motive de îndoială asupra efectivelor unei *ala quingenaria* – 512 călăreți .

Nu se știe exact când s-au fondat unitățile *milliariae*, cu nominalul de 1000 de oameni, dar Josephus Flavius dezvăluia faptul că există unități de infanterie de 1000 de oameni în Siria, în anul 67 p. Chr. Prima atestare epigrafică a unei *ala milliaria* este inscripția CIL VI 31032 = ILS 1428, menționând un *Ti. Claudius*

Infanteria auxiliară - cohors**quingenaria - 480 infanteriști****centuria****milliaria - 800 infanteriști****centuria****equitata quingenaria - 480 infanteriști și 128 călăreți****turma****equitata milliaria - 800 infanteriști și 192 călăreți****turma**

Pollio ... praef alae Flaviae milliariae, datată în preajma anului 81. Faptul că se folosește cuvântul întreg și nu prescurtarea α , spune că atributul era recent și neîmpământenit, în plus, simbolul nu apare în epigrafie înainte de 98 p.Chr. A doua atestare este cea a *ala II Flavia pia fidelis milliaria*, într-o diplomă din Raetia, din anul 107 p.Chr. Faptul că prima dintre cele două *alae Flaviae* nu are număr înseamnă că a fost recrutată mai devreme decât a doua.

Hyginus spune că *ala milliaria* era împărțită în 24 de *turmae*. Numărul de oameni dintr-o *turma* nu diferă de cel din *alae*-le *quingenariae*, pentru că *ala milliaria* nu era dublul celei *quingenaria*, ci doar o dată și jumătate față de ea. Se obține astfel un efectiv total de 768 de călăreți într-o *ala milliaria*.

Termenul *cohors* a fost folosit în epoca republicană pentru a denumi unitățile recrutate din aliații Romei,

socii, pentru a evidenția diferența dintre ei și legiunile formate din cetățeni. În cazul cohortelor nu avem relații ca între cavaleria lui Caesar și cea ulterior instituită, pentru că reforma lui Augustus a fost mai profundă. O situație specială este cea a cohortelor de cetățeni. Un pretext pentru recrutarea acestora a fost revolta din Pannonia, și eșecul lui Varrus. Dovadă pentru aceasta este *cohors Apula*, recrutată din Apulia (Italia).

Ca și *alae*-le, cohortele au două categorii: *quingenariae*, cu nominalul de 500 de oameni și *milliariae*, cu nominalul de 1000 de oameni. După specializarea trupei, ele pot fi *peditatae*, când sunt numai de infanterie, sau *equitatae*, cu efective mixte, de infanterie și cavalerie. Cohortele *peditatae* sunt împărțite în *centuriae*, după cum spune Hyginus. Numărul oamenilor dintr-o centurie poate fi 80 sau 100. Oricum, dovezile arheologice arată că centuriile erau egale ca efectiv (Newstead, Housesteads).

Deși Hyginus indică 100, se preferă 80, prin prisma dovezilor epigrafice și datorită analogiei cu legiunea. Deși situația pare neclară, s-a încetățenit aprecierea conform căreia o cohortă *quingenaria* avea 480 de oameni și una *milliaria* 800, deși, în acea perioadă se puteau altera efectivele **IMAGINEA 5**.

Situația se complică relativ în cazul cohortelor *equitatae*. Ideea trupelor combinate de pedestrași și călăreți nu este a romanilor, dar ei au reactivat-o, probabil după exemplul germanilor, preluat de Caesar. *Equites cohortales* sunt de fapt pedestrași călare, nu călăreți, echiparea lor fiind mai slabă decât a *alae*-lor, după cum spune Hadrian adresându-se armatelor din Africa. Hyginus spune că o *cohors equitata milliaria* are zece centurii de pedestrași (760) și 240 de călăreți, iar una *quingenaria* doar șase centurii de pedestrași și 120 de călăreți. Pastrând proporțiile *turmae*-lor din *alae*, de 2:3, ajungem la concluzia că într-o cohortă *equitata milliaria*, avem șase *turmae*.

Termenul *numerus* este folosit în Republică pentru a desemna orice fel de trupă, regulată sau nu, incluzând legiunile, dar din secolul II p.Chr. ia o conotație diferită, acum denumind doar o categorie de trupe neregulate, care nu se pot încadra nici în legiune, nici între cohorte sau *alae*. Denumirea se folosește și la *equites singulares Augusti* și *equites singulares* ai guvernatorilor, la *stratores*, un fel de jandarmierie militară sau la *veredarii*, curieri, dar și la alt fel de trupe de natură marginală, barbară. Deși Mommsen credea că *numeri* sunt doar unitățile de barbari de la marginea armatei, timpul a demonstrat că, dimpotrivă, denumirea se aplică unităților militare în general și e urmat de un atribut explicativ (*frumentariorum*, *exploratorum*) sau mențiunea componentei etnice (*Palmyrenorum*), dezvoltând o varietate a acestui tip de trupe, *nationes*. *Numeri* naționali provin din zone și populații de la marginea imperiului, slab sau deloc romanizate și obiceiul recrutării lor datează din timpul Republicii, când se obișnuia recrutarea de întăriri din partea șefilor războinici aliați Romei.

Împăratul și guvernatorii provinciilor aveau alături o gardă pedestră și una călare – *pedites* și *equites singulares*. Încă din secolul II a.Chr. exista o gardă de cavalerie și infanterie recrutată din aliații ne-italici, care-i însoțea pe consuli sau *quaestori*, după cum atestă Polybios sau Titus Livius. Nu se știe exact cum se chema, dar e posibil *singulares*. Petreius, inamicul lui Caesar din Hispania, avea o gardă

formată din personalul aservit, *caetrati* - purtători de scut hispanici și cavalerie auxiliară tot hispanică. Se referă la membrii ei ca la *beneficarii*, adică soldați ce aveau un privilegiu. Gărzile de *singulares* au existat încă de la începutul Principatului, pentru că avem trupe formate din ele în perioada Iulio-Claudiană: *ala singularium*, în 69, *ala praetoria singularium* la Germanicus. Gărzile pretoriene erau acum rezervate doar împăratului, dar comandanților de armate provinciale li se dădea o gardă formată din auxiliari, sub forma unui *numerus* de *pedites* și *equites singulares*. Cea mai timpurie atestare a *singulares* este în campania din Iudaea a Flaviilor.

ARMATA ROMANĂ DIN DACIA **IMAGINEA 6**

Legiunile

Legiunea XIII Gemina. Legiunea recrutată de Caesar și provenind din Pannonia, a participat la ambele războaie dacice. Nu este sigur unde a fost cantonată între cele două războaie, dar de la fondarea provinciei a fost stabilită la Apulum, pe platoul „Cetate”, unde a și rămas până la abandonarea ei. De aici, ea controlează toată valea Mureșului, și aparent, mare parte din Transilvania. Vexilații ale ei participă la construcția multor castre auxiliare din Dacia, fapt dovedit ori prin inscripții pe plăci de construcție, ori prin abundența și distribuția materialului tegular produs de legiune. Pentru perioada domniei lui Traian, ea nu a fost singura legiune a armatei Daciei, fiind însoțită de legiunea *III Flavia*, cu garnizoana în Banat, la Berzovia. Între începutul domniei lui Hadrian și 168, rămâne singura legiune din armata celor trei provincii dacice, legatul său fiind și guvernatorul de rang pretorian al Daciei Superior. Din 168, i se va alătura, în armata Daciei, legiunea *V Macedonica*, de acum provinciile având un singur guvernator consular, iar legiunile câte un legat de rang pretorian. A fost prezentă în toate fazele războaielor marcomanice și a luptat în favoarea lui Septimius Severus în războiul civil de la sfârșitul secolului II. Rămâne în Dacia până la părăsirea provinciei.

Legiunea V Macedonica. A participat la ambele războaie dacice și a fost însărcinată, alături de celelalte două legiuni ale Moesiei Inferior, cu organizarea spațiului nord-dunărean atașat provinciei moesice. În acest sens, imediat după finalizarea războaielor a fost transferată de la Oescus la Troesmis. Aici a stat până la venirea în Dacia. Momentul exact al acestui transfer nu se poate stabili precis, dar legiunea deja făcea parte din armata Daciei, sub comanda lui M. Claudius Fronto, la 168. A fost cantonată la *Potaissa*, pentru susținerea

extinsului *limes Porolissensis*. Din această postură, a participat la războaiele marcomanice, și vexilații din ea, alături de cele din *XIII Gemina* și celelalte trupe ale Daciei, au participat la războiul civil, de partea lui Septimius Severus. De acum încolo, va lua parte la toate evenimentele secolului III, alături de restul armatei Daciei, până la abandonarea provinciei.

Legiunea VIII Flavia. Fondată de Vespasian pentru a-i succede rușinoasei legiuni *III Macedonica*, legiunea *III Flavia felix* a fost inițial cantonată la Burnum, în Dalmatia. În preambulul războaielor dacice ale lui Domitian, este mutată pe Dunăre, la Singidunum, în garnizoana care-i va aparține, cu o scurtă pauză, până

moartea lui Traian, când este atestată în lista de trupe a guvernatorului Quadratus Bassus, la 119 fiind deja retrecută în Moesia Superior, la Singidunum.

Alte legiuni; VII Gemina, I Adiutrix și VII Claudia.

Prima dintre ele, legiunea hispanică, este cea mai legată legiune de provincia ei, neparticipând la nici o campanie sau expediție. Totuși, o inscripție de la *Potaissa*, datată în vremea lui Commodus, și mai multe ștampile tegulare de la Porolissum, datate sub Severi, indică prezența cel puțin a unei vexilații în nordul Daciei la cumpăna dintre secolele II-III. Discuția despre rolul și locul legiunii *I Adiutrix* în primii ani ai provinciei Dacia suportă două abordări.

în secolul IV. Etitelul *felix* va fi păstrat până la sfârșitul domniei lui Traian. În urma primului război dacic al lui Traian, legiunea va fi fost avansat până la Berzobis, dar mai degrabă până în Țara Hațegului, unde, probabil va staționa pe locul viitoareii colonia *Ulpia Traiana Sarmizegetusa*. Imediat după fondarea provinciei, va fi mutată la Berzobis, în Banat, într-o zonă de câmpie, pentru supravegherea sarmaților iazygi, lăsând loc fondării „capitalei” noii provincii, aflată la jumătatea drumului dintre cele două castre legionare din epoca traianică. Urmele activității sale la *Ulpia Traiana Sarmizegetusa* se văd în numeroasele țigle ștampilate și epigrafele atestând militari ai legiunii, descoperite aici. Legiunea rămâne în Dacia cel puțin până la

Prima, conform căreia, datorită materialului tegular aparținând legiunii, descoperit la Apulum, *I Adiutrix* era cantonată în același castru cu *XIII Gemina*, sau într-unul separat, dar tot la Apulum, cel puțin pentru perioada lui Traian. A doua, bazându-se pe izvoarele literare și pe cercetările arheologice, neagă existența vreunui castru dublu, sau a două castre, demonstrând că, de fapt, în mai multe locații din Dacia, inclusiv Sarmizegetusa Regia, au fost cantonate, până în 113, doar vexilații ale acestei legiuni. În ceea ce privește legiunea *VII Claudia*, participarea sa activă la războaiele dacice a lăsat numeroase urme tegulare și epigrafice, în prima perioadă a provinciei, când, probabil mai multe vexilații s-au ocupat de

Bibliografie

Breeze, D.J., Dobson, B. 1993, *Roman Officers and Frontiers (MAVORS X)*, Stuttgart.

Campbell, B. 1994, *The Roman Army. A Source Book*, London/New York.

Cheesman, G.L. 1914, *The Auxilia of the Roman Imperial Army*, Oxford.

Dixon, Karen R., Southern, Pat 1992, *The Roman Cavalry. From the First to the Third Century A.D.*, London.

Domaszewski, A. von 1908, *Die Rangordnung des römischen Heeres*, Bonn.

Goldsworthy, A.K. 1996, *The Roman Army at War. 100 BC-AD 200*, Oxford.

Junkelmann, M. 1986, *Die Legionen des Augustus*, Mainz.

Keppie, L. 1984, *The Making of the Roman Army. From Republic to Empire*, London.

Lutwak, E.N. 1979 - *The Grand Strategy of the Roman Empire from the 1st century AD to the 3rd*, Baltimore-London.

Mann, J.C. 1983, *Legionary Recruitment and Veteran Settlement during the Principate*, London.

Parker, H.M.D. 1928, *The Roman Legions*, Oxford.

Roth, J.P. 1994, *The Size and Organization of the Roman Imperial Legion*, *Historia* 43, 346-362.

Speidel, M.P. 1978, *Guards of the Roman Armies*, *Antiquitas* 28, Bonn.

Foto credits: *Virtus Antiqua*, Cristian Găzduc, MNIT.

organizarea malului stâng al Dunării. Ea va lipsi din istoria Daciei până în vremea lui Philippus, când, o vexilație va lua parte la războiul împotriva carpilor, lăsând importante urme epigrafice în Dacia Inferior.

După impresionanta participare de trupe la războaiele dacice ale lui Traian, doar o parte din cele auxiliare folosite vor rămâne pe teritoriul noii provincii. Din diplomele militare databile în epoca traianică, aflăm că numărul acestora variază între 3-4 *alae* și 10-18 *cohortes*.

Fără a încerca să urmărim evoluția dispoziției trupelor auxiliare în Dacia, putem spune că, după ultimele cercetări, de-a lungul existenței provinciei, un număr total de aproximativ 15 *alae* au fost cantonate în teritoriile ei. Acestora li se adaugă un număr de aproximativ de 45 de *cohortes* și 13 *numeri*. ●

PROBLEME DE PUNERE ÎN VALOARE ȘI RECONSTRUCȚIE A CASTRULUI ROMAN DE LA BOLOGA

Localitatea Bologa, Sebesvár în limba maghiară, se află în județul Cluj, la confluența râurilor Crișul Repede și Săcuieu. Pe teritoriul acestei localități se află două situri importante: Castrul roman și Cetatea medievală **IMAGINEA 1**. În intervalul 2015-2016 cele două monumente au făcut obiectul unor studii și proiecte care vizează conservarea și punerea lor în valoare.

CASTRUL ROMAN DE LA BOLOGA:

Castrul roman este unul din cele mai bine păstrate monumente arheologice de genul lui din Europa **IMAGINEA 2**. Este localizat la granița de nord-vest a

Daciei, în stânga Crișului Repede, între satele Bologa și Morlaca, pe o terasă înălțată în apropiere de locul de vărsare a văii Săcuieului în Criș.

AUTORI: Bogdan Fodor, Cristian Kiss, Sorana Oprea, Ioana Alessei

